

ΑΝΑΛΥΤΕΣ εκτιμούν ότι, ενόψει των δημοτικών εκλογών, ο Ερντογάν θέλει μια «νίκη» και ότι θα κάνει τα απαραίτητα βήματα για την επικύρωση της ένταξης της Σουδίας στο NATO

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ των ΗΠΑ με την Τουρκία για τη Γάζα μπορεί να μπει στην ημερήσια διάταξη μόνο όταν το Ισραήλ τερματίσει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις στην περιοχή και βρεθεί πολιτική λύση στο πρόβλημα

ΤΟ ΘΕΜΑ

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΡΕΤΑΙΟΥ**
e.aretaios@realnews.gr

■ **ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟ** αβεβαιότητας και υπόκωφων εντάσεων παραμένουν οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις, με τη διελκυστίνδα ανάμεσα σε Αγκυρα και Ουάσιγκτον για τα F-16 και την ένταξη της Σουδίας στο NATO να βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη.

Το κλίμα παρέμεινε ρευστό ακόμα και μετά την πρόσφατη επίσκεψη του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών **Αντονι Μπλίνκεν** στην Τουρκία, η οποία αποτέλεσε ακόμα μία προσπάθεια των ΗΠΑ να κρατήσουν την Αγκυρα στην τροχιά τους. Η επίσκεψη, πάντως, δεν μπόρεσε να επισκιάσει τις δυσκολίες που προκαλεί στην Ουάσιγκτον η στάση της Αγκυρας σε διάφορα θέματα και κυρίως στο ζήτημα της ένταξης της Σουδίας στο NATO.

Ωστόσο, επιβεβαίωσε την άποψη Αμερικανών και Ευρωπαίων διπλωματών και αναλυτών, σύμφωνα με την οποία η Τουρκία είναι πολύ μεγάλη και σε εξαιρετικά κρίσιμη γεωγραφική θέση για να παραγκωνιστεί ή να περιθωριοποιηθεί εντελώς.

Σύμφωνα με τους διπλωματικούς συντάκτες της «Hurriyet», «το μήνυμα της αμερικανικής κυβέρνησης προς την Τουρκία είναι ότι το Κογκρέσο θα προβάλλει αντιρρήσεις (για τα F-16) αν δεν εγκριθεί η ένταξη της Σουδίας». Βασικό ζήτημα της Αγκυρας είναι η «ταυτόχρονη έγκριση» F-16 και ένταξης Σουδίας, αλλά ο συγχρονισμός των δύο διαδικασιών δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση, καθώς η εμπιστοσύνη ανάμεσα στις δύο πλευρές βρίσκεται στο ναδίρ, σύμφωνα με Τούρκους αναλυτές με τους οποίους συνομιλεί η Realnews.

Τα ίδια πρόσωπα εκτιμούν ότι, ενόψει των δημοτικών εκλογών, ο Ερντογάν θέλει μια «νίκη» και ότι συνεπώς θα κάνει τα απαραίτητα βήματα για την επικύρωση της ένταξης της Σουδίας στο NATO. Πάντως, η διαδικασία μπορεί να συνεχίσει να «σαλαμοποιείται», καθώς ο Ερντογάν θα μπορεί να καθυστερήσει και άλλο την ένταξη μέχρι να την επικυρώσει ο ίδιος, διατηρώντας έτσι ακόμα κάποιον μοχλό πίεσης προς τις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με τη διπλωματική συντάκτρια του ιστότοπου **Ekonomim Ζεϊνέη Γκιουρτζανλί**, ο Μπλίνκεν έβγαλε ένα «μαστίγιο» στις συναντήσεις του στην Κωνσταντινούπολη, καθώς φαίνεται ότι «επιστράτευσε» το ζήτημα των F-35 της Ελλάδας. Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών φέρεται να πίεσε τον Ερντογάν, λέγοντας ότι το Κογκρέσο μπορεί να εγκρίνει τα F-35 στην Αθήνα και να αφήσει τα F-16 της Τουρκίας απέξω, εκτός αν η κυβέρνηση του ΑΚΡ επιταχύνει το θέμα της ένταξης της Σουδίας στο NATO.

Οι τριβές ανάμεσα στην Ουάσιγκτον και την Αγκυρα είναι, ωστόσο, πολύ ευρύτερες, καθώς αφορούν το θέμα της Γάζας και της Μέσης Ανατολής, αλλά και το Ουκρανικό.

Η Γκιουρτζανλί σημειώνει ότι «είναι αξιοσημείωτο ότι ο Μπλίνκεν, ο οποίος αναφέρθηκε ειδικά στο θέμα της Ουκρανίας κατά την επίσκεψή του στην Ελλάδα και επαινεσε τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης στο θέμα αυτό, δεν έθεσε το ίδιο ζήτημα στις δηλώσεις του στην Τουρκία. Προφανώς, η αμερικανική πλευρά δεν είναι τόσο ενθουσιώδης όσο η Αγκυρα όσον αφορά το θέμα του ουκρανικού διαδρόμου σιτηρών, τον οποίο η κυβέρνηση του ΑΚΡ προσπαθεί να επαναφέρει».

Όσον αφορά τη Γάζα, αναλυτές στην Τουρκία εκτιμούν ότι πρόκειται για «ναρκοπέδιο» μεταξύ της Αγκυρας και της Ουάσιγκτον.

Αμοιβή 10 εκατ. δολαρίων

Η Γκιουρτζανλί αναφέρει ότι «λίγο πριν από την άφιξη του Μπλίνκεν στην Τουρκία, η αμερικανική πλευρά ανακοίνωσε ότι θα προσφέρει αμοιβή 10 εκατομμυρίων δολαρίων για τη σύλληψη τριών ηγετών της Χαμάς, οι οποίοι, όπως ισχυρίζεται, βρίσκονταν στην Τουρκία. Η χρονική συγκυρία είναι πράγματι σημαντική - οι ΗΠΑ δεν θα μπορούσαν να καταστήσουν τόσο ξεκάθαρη τη βαθιά διαφωνία τους με την Τουρκία σχετικά με τη Χαμάς με άλλο τρόπο».

Τα «ναρκοπέδια» στις σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας

Συνεχίζονται οι τριβές για την πώληση των αμερικανικών F-16, για την ένταξη της Σουδίας στο NATO και για την κατάσταση στη Μέση Ανατολή

Με βάση τις παρατηρήσεις του Μπλίνκεν, τεκμαίρεται ότι η συνεργασία με την Τουρκία για τη Γάζα μπορεί να μπει στην ημερήσια διάταξη μόνο όταν το Ισραήλ τερματίσει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του στην περιοχή και βρεθεί πολιτική λύση στο πρόβλημα. Λέγοντας ότι η Τουρκία θα μπορούσε να διαδραματίσει ρόλο στην ανοικοδόμηση της Γάζας, ο Μπλίνκεν έτεινε επίσης «ένα κλαδί ειρήνης» προς την κυβέρνηση του κόμματος ΑΚΡ, η οποία -στην οικονομική πολιτική της- δίνει προτεραιότητα στον κατασκευαστικό τομέα. Από την επίσκεψη του Μπλίνκεν φαίνεται να προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι ΗΠΑ και η Τουρκία «συμφωνούν ότι διαφωνούν» σε πολλά θέματα.

Ενδεικτικό της στάσης της Αγκυρας όσον αφορά τις αμερικανοτουρκικές σχέσεις εκτιμάται ότι θα είναι και το ποιος θα αντικαταστήσει τον νυν πρέσβη της Τουρκίας στην Ουάσιγκτον, **Μου-**

ροσκαφών που διαθέτει η Τουρκία. Ουσιαστικά, οι ΗΠΑ επιδιώκουν να ανακοινώσουν ταυτόχρονα την πώληση των τουρκικών F-16 και των ελληνικών F-35, προκειμένου να διατηρήσουν κάποια επίφαση ισορροπίας στο Αιγαίο. Όμως, οι ομογενειακές οργανώσεις και παράγοντες που μάχονται στο Κογκρέσο για την αποτροπή της πώλησης των μαχητικών F-16 στην Τουρκία συμφωνούν ότι «η αμερικανική διπλωματία δεν έχει στόχο να αντιμετωπίσει τα προβλήματα Αθήνας και Αγκυρας βρίσκοντας μόνιμες λύσεις, αλλά την ενδιαφέρει να τα προωθήσει και να τα έχει σε ένα σημείο που να εξυπηρετεί τα αμερικανικά συμφέροντα».

Αυτόνομη συνεργασία

Η Αθήνα έχει διαμηνύσει στην Ουάσιγκτον ότι η ελληνοαμερικανική αμυντική συνεργασία «είναι αυτόνομη και δεν ετεροπροσδιορίζεται». Η Ελλάδα ακολουθεί μια συστηματική πολιτική ενίσχυσης των δικών της ενόπλων δυνάμεων και δεν μπορεί να υπαγορευτεί σε μια χώρα, όπως οι ΗΠΑ, τι θα κάνουν με τα εξοπλιστικά προγράμματα της Τουρκίας και ειδικά σε ό,τι αφορά την προμήθεια των F-16, έστω και αν το Κογκρέσο εξακολουθεί να προβάλλει έντονες επιφυλάξεις.

Αξιοσημείωτο είναι ότι, ενώ το θέμα των F-35 επισκίασε επικοινωνιακά τη συνάντηση Μησοτάκη - Μπλίνκεν, ο επικεφαλής της αμερικανικής διπλωματίας φρόντισε να αναφερθεί δημόσια ότι συζήτησε με τους ηγέτες της Ελλάδας και της Τουρκίας «για τον τρόπο με τον οποίο θα φέρουν τις χώρες τους πιο κοντά». Το Στέιτ Ντιπάρτμεντ θέλει να εκμεταλλευτεί το ήρεμο κλίμα για δύο λόγους. Πρώτον, γιατί, όπως ειπώθηκε από διπλωματική πηγή, «όταν υπάρχει μια πυρκαγιά στην περιοχή, δεν επιθυμεί να υπάρχει και μια άλλη». Δεύτερον, διότι εξυπηρετούνται οι σχεδιασμοί του στο επίπεδο της ενεργειακής ασφάλειας μέσω μιας πιθανής οριζόθεσης των θαλάσσιων ζωνών στην ανατολική Μεσόγειο, με βάση το παράδειγμα της συμφωνίας Ισραήλ - Λιβάνου.

ράτ Μερτζάν, η θητεία του οποίου λήγει στις 14 Ιανουαρίου. Ο Μερτζάν δεν είναι διπλωμάτης καριέρας, αλλά στέλεχος του ΑΚΡ, και στην Αγκυρα έχει ξεκινήσει η διαμάχη για τον αντικαταστάτη του. Σύμφωνα με συγκλίνουσες πληροφορίες, ο υπουργός Εξωτερικών **Χακάν Φιντάν** φέρεται να προτιμά κάποιον διπλωμάτη καριέρας, ώστε να δοθεί και ένα θετικό και προπαντός θεσμικό μήνυμα προς την Ουάσιγκτον. Ωστόσο, ο Ερντογάν δεν έχει ακόμα ανοίξει τα χαρτιά του. Η μεγάλη εικόνα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής δεν φαίνεται, πάντως, να αντέχει πολύ σε μια μόνιμη ανπαραθήση με τις ΗΠΑ και τη Δύση.

Η έγκριτη αναλύτρια **Σινέμ Αντάρ** του German Institute for International and Security Affairs (SWP) εκτιμά σε πρόσφατο άρθρο της για την τουρκική εξωτερική πολιτική και τις προοπτικές της για το 2024 ότι «οι στόχοι της Αγκυρας και η πραγματική της ικανότητα δεν ευθυγραμμίζονται πάντα απόλυτα. Δεδομένων των εξαρτήσεων της τουρκικής οικονομίας, οι φιλοδοξίες της Αγκυρας για μια ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική δεν είναι εύκολα πραγματοποιήσιμες. Επιπλέον, οι εύθραυστες σχέσεις με τους δυτικούς συμμάχους της συνεπάγονται κόστος, δεδομένης της βαθιάς ενσωμάτωσης της Τουρκίας στις δυτικές οικονομικές δομές και στις δομές ασφαλείας. Η ανοιχτή αντιμετώπιση των δυτικών συμμάχων της θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της ήπιας ισχύος της Τουρκίας στη γειτονιά της. Ωστόσο, αποδυναμώνει επίσης την αξιοπιστία της».